

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ ОЛЬГИ ПОПОВИЧ: СИНЕРГІЯ ТА ІДЕНТИФІКАЦІЯ НАПРЯМІВ ДІЯЛЬНОСТІ

Бобечко О. Ю., Дутчак В. Г.

ВСТУП

Самобутня та унікальна музична культура українського народу повсякчас викликала зацікавлення у дослідників та науковців. Однак, поряд з існуючими на сьогоднішній день численними дослідженнями в означеній галузі, актуальними та затребуваними на сучасному етапі залишаються чимало аспектів і напрямків музикознавства, які потребують висвітлення та особливої репрезентації. Зокрема це стосується питань, пов'язаних з вивченням творчого доробку митців українського зарубіжжя, для яких мистецтво загалом, та музичне зокрема, окрім притаманної йому усталеної естетичної функції, часто відіграло роль виразника національно-глибинних духовних процесів, сприяло самоідентифікації, допомагало в утвердженні української держави в найскладніші періоди її становлення та розвитку. «Сьогодні особливо важливим видається осмислення персоналістичного зрізу еміграційного музикознавства як особистого виклику до самозбереження і культуротворення в чужому середовищі», – зауважує У. Граб¹. Ці положення вповні стосуються і митців – композиторів та виконавців.

Вагомі здобутки талановитих українців зарубіжжя, а також їх внесок в світову та українську музичні культури неодноразово ставав предметом зацікавлення істориків та музикознавців, журналістів та публіцистів. Завдяки професійним розвідкам та публікаціям, особливо з початку 1990-х років, фундаментальний пласт музичної культури української діаспори став доступний не лише для фахівців, а й для широкого кола зацікавлених осіб. Відтак, колись маловідомі, або й зовсім не знані творчі постаті українського зарубіжжя зайняли достойне місце в українському мистецькому літописі. Однак, маючи значні творчі досягнення, що високо оцінені міжнародною спільнотою, культурно-мистецька діяльність багатьох з них й надалі потребує ґрунтовного дослідження та пропагування в умовах функціонування сучасного культурно-мистецького простору України. Розвідки, що присвячені видатним діячам музичної культури діаспори, відіграють

¹ Граб У. Мирослав Антонович: інтелектуальна біографія. Еміграційне музикознавство в українському культуротворенні повоєнних десятиліть : автореф. дис. ... д-ра мистецтвознавства : 26.00.01 – Теорія та історія культури. Київ, 2019. С. 2.

велику роль у виявленні та збереженні мистецької спадщини українського народу, яка поставала завдяки плідній праці кількох поколінь, адже «повертаючи на материкову Україну музичні цінності, створені та збережені за її межами, досліджуючи музичну культуру західної діаспори, ми тим самим сприяємо відтворенню цілісного українського музично-культурного простору»².

Пропоноване дослідження присвячене Ользі Попович (1961 р. н.) – визначній постаті в розвитку та популяризації української культури. Творча особистість мисткині вражає своєю багатогранністю та наявністю масштабних здобутків в українській культурно-освітній і музичній сферах не лише в Польщі, але й загалом за кордоном. В її творчому покликанні органічно синтезуються та взаємодоповнюються педагогічна практика, концертно-виконавська діяльність (солістка-співачка, бандуристка, хорова диригентка), наукова праця та просвітницько-організаційна робота, які створюють виняткову і цілісну життєву канву мисткині, що сповнена любові до української національної культури. Почесне звання заслуженої діячки культури Польщі (1999), срібний хрест Президента Польщі «За заслуги» (2003), стипендія Міністра культури та мистецтва Польщі (1998), що отримані О. Попович, не лише увиразнюють її подвижницьку діяльність на культурно-мистецькій ниві, а й, щонайважливіше, підкреслюють заслуги «само в площині пропаганди української культури в Польщі та за кордоном»³.

Незважаючи на вагомі досягнення О. Попович в напрямку всебічного пропагування музично-культурного надбання українського народу, а також проведення мисткинею значної наукової роботи в царині музичної україністики, її творчий здобуток в спеціалізованій літературі, як в Польщі, так і за її межами, зокрема в Україні, представлений доволі фрагментарно. До творчої постаті О. Попович у своїх дослідженнях зверталися О. Бобечко, М. Бурбан, В. Дутчак, Г. Карась, Е. Нідецька, Б. Попович, К. Фінг та ін. Однак, актуальною на сучасному етапі залишається потреба створення цілісного мистецького портрету О. Попович, що дозволить отримати комплексне бачення її високопрофесійної творчої діяльності як невід'ємної складової культурно-мистецького життя українського та польського народів, що становить **мету** дослідження.

² Карась Г. Музична культура української діаспори у світовому часопросторі ХХ століття : монографія. Івано-Франківськ : Тіповіт, 2012. С. 927.

³ Дутчак В. Бандурне мистецтво українського зарубіжжя ХХ – початку ХХІ століття : монографія. Івано-Франківськ : Фоліант, 2013. С. 139.

1. Життєвий шлях і професійні здобутки Ольги Попович

Професійна співачка (сопрано), кандидат мистецтвознавства (2003, Київ), доктор вокалістики габілітований (2011, Катовіце, Польща), професор (2020), викладач Інституту музики Жешівського університету і Краківської музичної академії, членкиня Національної спілки композиторів України (з 2008 р.) Ольга Петрівна Попович (дівоче прізвище Левчишин) народилася 25 січня 1961 року в м. Добре Місто (воєводство Ольштин) в родині українців. Її батьки, Ярослав і Петро Левчишин, 1947 року були депортовані з рідних земель (село Верхрата-Любачівщина). Вищу освіту вона отримала на вокальному факультеті Краківської Музичної Академії (у класі Ізібелі Ясінської-Бушевіч), вдосконалювала фах в Українському Вільному університеті в Мюнхені (Німеччина) та в Українському Католицькому університеті в Римі, а 2000 року здобула підвищення кваліфікації I ступеня в сфері вокального мистецтва в Музичній Академії ім. К. Ліпінського у Вроцлаві.

Вагому частину спрямованого у творче русло життя О. Попович присвятила вокально-хоровому і бандурному мистецтву. Варто зауважити, що Україну та Польщу, як держави зі спільним кордоном та тісно переплетеною впродовж багатьох століть історією, у музичному відношенні суттєво поєднують подібність тематики народної творчості, гармонічні особливості мелодики пісень та інструментальних композицій, взаємопроникнення фольклорних інтонацій обох народів у композиторській творчості, а також неабияка любов українців та поляків до народних інструментів.

Виконавство на бандурі, що в Україні належить до яскравих, самотніх і значущих явищ національної музичної культури, на території Польщі має також свої давні традиції, позаяк розвиток українського національного інструменту на цих теренах був зумовлений важливими в часовій протяжності історичними передумовами. Очевидним є те, що інструменти з родини кобзовидних поширювалися у польському світському середовищі та при дворах королів і заможних магнатів. Саме польські дослідники, ще в XVI–XVII століттях, одними з перших зареєстрували в історичних літописах згадки про кобзу, бандуру та її різновид – торбан. Відзначимо, що побутування кобзарського інструментарію, а також відношення до українських народних виконавців в польському середовищі, у всі історичні періоди залежало від суспільно-політичних подій, які відбувалися на території держави, а також, як наслідок, від міжетнічних і міжнаціональних взаємовідносин між сусідніми народами. До прикладу, розвиток бандури у 20–30-х роках XX ст. у Польщі, «не можна вважати однозначно діаспорним явищем. З одного боку, це збереження власних традицій на історичних етнічних територіях,

з іншого, – популяризація української культури в Польщі, активний розвиток українсько-польських музичних взаємин»⁴.

Незважаючи на жорстокі перипетії Другої світової війни та подальші важкі випробування українсько-польських взаємозв'язків у цей історичний період (операція «Вісла» (1947), традиції української культури в Польщі, особливо у другій половині ХХ століття, вдалося зберегти. Особливу роль в цьому відіграло створене 1956 року Українське суспільно-культурне товариство (УСКТ), діяльність якого стала «свідченням масштабної культурно-освітньої роботи в українському середовищі Польщі»⁵. Значні позитивні зміни в міждержавних взаєминах сусідніх країн, що відбулися вже після розпаду Радянського союзу, а також створене 1990 року на базі УСКТ Об'єднання українців у Польщі (ОУП), й надалі сприяли появі та успішному функціонуванню багатьох українських організацій, освітніх та культурно-мистецьких установ на території держави.

Чимало зусиль для відродження та утвердження традицій бандурного мистецтва в Польщі ще з середини ХХ століття доклав Петро Лахтюк (1911–2001) (справжнє ім'я Пантелеймон Бондарчук). Часто виступаючи у якості соліста, умілого організатора та педагога, він став одним з найзавзятіших пропагандистів виконавства на бандурі в повоєнній країні. Наприкінці 60-х років, після заснування митцем ансамблів бандуристів в містах Тшебятів та Щецін в Польщі з'явилися й жінки-бандуристки⁶. Потрібно відзначити, що традиційно, перші згадки та початковий етап утвердження бандури як в Україні, так пізніше і в польському середовищі були пов'язані з чоловіками-кобзарями. Однак, розвиток та популяризація сольного, а також ансамблевого бандурного виконавства, як на аматорському так і на професійному рівні, починаючи від другої половини ХХ століття в Польщі, вже нерозривно пов'язані з жіночими іменами⁷.

Однією з непересічних жіночих постатей, які відіграли фундаментальну роль в розвитку та функціонуванні бандурного мистецтва на польських теренах стала О. Попович. Її універсальна

⁴ Дутчак В. Бандурне мистецтво українського зарубіжжя ХХ – початку ХХІ століття : монографія. Івано-Франківськ : Фоліант, 2013. С. 93.

⁵ Карась Г. Музична культура української діаспори у світовому часопросторі ХХ століття : монографія. Івано-Франківськ: Тіповіт, 2012. С. 180.

⁶ Бобечко О. Жіноче бандурне виконавство в еміграційному середовищі Польщі: мистецтвознавчий аспект. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Мистецтвознавство*. В. 28. Рівне, 2018. С. 28–35.

⁷ Vobechko O. Жінка і бандура: бандурне мистецтво на пограниччі України і Польщі. *Na pograniczech: Z odległej i bliskiej przeszłości. Studia o stosunkach kulturowych* / Redakcja naukowa Robert Lipelt. Tom XII. Sanok, 2019. S. 156.

мистецька діяльність в означеній галузі спрямована на популяризацію бандури як інструмента високої художньої спроможності, утвердження академічного виконавства бандуристів та виховання молодого покоління виконавців. «Бандурна історія» мисткині тісно пов'язана з постаттю Володимира Пайташа (1927–2014), великого подвижника української духовної хорової музики, незрячого диригента перемиського хору «Горі серця», котрий за вагомі творчі заслуги був удостоєний польської державної відзнаки «Заслужений діяч культури». До лав бандуристів митець долучився 1970 року завдяки вищезгаданому П. Лахнюку. Вже 1973 року, вперше на території Польщі, він зумів організувати ансамбль бандуристок при церковному хорі греко-католицької катедрі в Перемишлі. Колектив, репертуар якого наповнили релігійні та календарно-обрядові пісні, а також шевченківські твори, проіснував до середини 80-х років та провадив доволі активну концертно-виконавську діяльність. Саме до цього ансамблю, у якості однієї з учасниць, увійшла й О. Попович. Ансамбль, започаткований 1978 року, складався спершу з шести дівчат, а його керівником був Володимир Пайташ. Вже згодом був сформований перемиський ансамбль з промовистою назвою «Бандура», який очолила Ольга Попович. Серед перших учасниць були Марія Фіцак, Мирослава Осечко та Маргарета Крайня⁸.

Намагання розширити мистецькі грані бандурного виконавства, включивши до репертуару світську музику, зокрема українські народні пісні, авторські твори, стало одним з пріоритетних завдань колективу. Перший виступ колективу – на Молодіжній ярмарці в Гданську з українськими народними піснями. Пізніше колектив розширюється до шести учасниць, активно концертує не лише в Польщі, виступаючи перед українцями, виселеними з рідних земель, а й із 1984 року за кордоном – у Німеччині, Італії, Бельгії, Югославії, Канаді.

Примітним є той факт, що бандуристки неодноразово брали участь у Курсах гри на бандурі при Українському Вільному університеті в Мюнхені (1986; 1990), де співпрацювали з виконавцями зі США та Канади. Також з ансамблем «Бандура» певний час співпрацювала знана у Польщі професійна бандуристка А. Хранюк-Сивіцька, яка так само доклала чимало зусиль для професіоналізації бандурного виконавства та популяризації української культури на польських теренах. Зокрема, у 1979 році в Перемишлі відбувся другий курс інструкторів УСКТ, у якому взяли участь ансамбль «Бандура», учасниці якого «під педагогічним наглядом А. Хранюк-Сивіцької вдосконалювали свою

⁸ Дутчак В. Бандурне мистецтво українського зарубіжжя ХХ – початку ХХІ століття : монографія. Івано-Франківськ : Фоліант, 2013. С. 137.

виконавську майстерність, яка зуміла прищепити дівчатам технічні навички гри, розуміння мистецької інтерпретації творів»⁹.

У 1988 р. керівник ансамблю «Бандура» Ольга Левчишин-Попович бере участь, як викладач, у черговому бандурному курсі у Мюнхені під керівництвом М. Дейчаківського, бандуриста Капели ім. Т. Шевченка (Детройт, США). Таким чином, ансамбль «Бандура» ознайомився з репертуаром та методикою навчання Г. Китастого – керівника Капели. У вересні 1988 р. «Бандура» бере участь у святковому концерті в Штутгарті (Німеччина), присвяченому 1000-літтю Хрещення України, де колектив виступив поряд з європейськими «зірками» української діаспори – співачкою Одаркою Мазурик (Франція) та чоловічим хором «Україна» (Німеччина).

У грудні цього ж року колектив святкував у Перемишлі ювілейне десятиліття своєї артистичної праці. Як зазначила в рецензії Я. Поповська: «Ансамбль виконав 28 творів. Репертуар ансамблю – широкий. Вклад праці – величезний. Особовий склад “Бандури” – на високому художньому рівні. Голоси зливаються в приємну гармонію, видно, що вокалісти працюють над голосом. Цілість звучить дуже гарно як у виконанні пісень у супроводі бандур, так і під акомпанемент фортепіано чи а капела»¹⁰.

Репертуарну скарбницю ансамблю, поряд з духовною музикою, наповнили українські народні пісні та авторські композиції, які у виконанні бандуристок неодноразово мали можливість послухати шанувальники бандури в Україні, Польщі, Німеччині, Австрії, Італії, Бельгії, Югославії, США, Канаді та інших країнах. Про концерт ансамблю «Бандура» у Нью-Йорку Микола Чорний-Досінчук писав: «[...] публіка оплесками, яким не було кінця, з великим захопленням сприймала музичний виступ ансамблю, ще і ще викликаючи артистів на сцену. Рідко, коли можна було почути ансамбль, підготовлений на такому високому рівні». Олександра Козак-Кобеляк у рецензії з концерту в Торонто зазначала: «[...] Колектив “Бандура” презентує високий вокальний рівень. У ньому кожна пісня музично продумана та високоякісно передана слухачам. У членів ансамблю прекрасно зіграні голоси, а також захоплюють майстерністю гри на бандурах»¹¹.

Підтверджуючи свій високий фаховий рівень, 1995 року «Бандура» стала лауреатом XIV фестивалю Української культури (Польща), а

⁹ Попович О. Українське музичне життя Перемишля (1919–1999): дис. ... канд. мистецтвознав. К., 2003. С. 133.

¹⁰ Український альманах. 50 років організованого громадського життя українців у Польщі. Варшава: Об'єднання українців у Польщі, 2006. С. 43.

¹¹ Там само. С. 45.

2000-го – лауреатом телевізійного фестивалю «Горицвіт» (Україна). Про популярність та затребуваність колективу свідчили часті гастрольні поїздки та систематичні виступи бандуристок чи не на всіх мистецьких заходах як Перемишля так і загалом Польщі. Ансамбль «Бандура» активно включається в загальнопольські музичні виступи, наприклад, у рамках Міжнародного фестивалю «Pieśni Zgody» в Катовицях, у «Зустрічі з православ'ям – Голя 1996». Він також був постійним учасником міжнародних фестивалів «Дні бандурної музики» ім. Г. Хоткевича у Перемишлі. Плідна творчо-виконавська діяльність ансамблю якнайкраще сприяла залученню великої кількості слухачів до лав шанувальників українського національного інструмента.

2003 року під керівництвом О. Попович «Бандура» відзначила 25-ліття творчо-виконавської діяльності. За цей період колектив не лише здобув велику прихильність численних поціновувачів українського мистецтва, а й поповнив свій творчий доробок двома аудіо-дисками, а саме: «Бандура – луна степів України» (записаний 1986 року з метою популяризації українського бандурного мистецтва у співтворстві з ансамблями з Перемишля, Гданська та солісткою А. Хранюк-Савіцькою) і «З далекого краю» (виданий 1999 року)¹². Плідна творчо-виконавська діяльність колективу під орудою О. Попович засвідчила не лише її яскравий виконавський хист як солістки-бандуристки, а й високий професіоналізм та надзвичайну вимогливість до мистецького рівня очолюваного нею колективу, що сприяло популяризації бандури як інструмента високої мистецької спроможності в Польщі. Завдяки активній творчо-виконавській та просвітницькій діяльності, очільниця «Бандури» та її учасниці зуміли залучити до виконавства на українському національному інструменті підрастаюче покоління. Як наслідок, уже у 90-х роках ХХ століття на території Польщі започаткували свою діяльність нові колективи бандуристів, серед яких молодіжний ансамбль «Молода Бандура» (керівник Романа Злотник), молодіжна капела «Перемишль» (керівник Наталія Якимець) та ін.¹³

Відзначимо, що поряд з активною концертно-виконавською діяльністю, О. Попович, блискуче провадила й організаційно-просвітницьку роботу на бандурній ниві. 1994 року вона ініціювала в Перемишлі проведення Міжнародного фестивалю «Дні бандурової

¹² Dutchak V. Ukrainian bandura in Poland: historical development and modern functioning. *Na Pograniczach Rozważania kulturowe i społeczno-ekonomiczne. Monografia*. Tom XVI. Wydawca: Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku. Sanok, 2021. P.183–194.

¹³ Дутчак В. Бандурне мистецтво українського зарубіжжя ХХ – початку ХХІ століття: монографія. Івано-Франківськ: Фоліант, 2013. С. 139.

музики» імені Гната Хоткевича, метою якого стало «об'єднання зусиль музикантів для пропаганди старовинного за коренями інструмента бандура в контексті його сучасного побутування»¹⁴. У концертах фестивалю пропонуються різноманітні форми сольного та ансамблевого музикування, започатковані ще Хоткевичем (однорідні та мішані дуети, тріо, ансамблі, капели). Цікавою і новаторською прикметою фестивалю стала серія концертів-присвят видатним кобзарям-бандуристам – О. Вересаю, Г. Хоткевичу, Г. Китастому. Кожен з таких концертів мав своє тематичне спрямування: старовинна українська епіка, класичні твори українських та зарубіжних композиторів, духовна релігійна музика, сучасне авангардне мистецтво тощо. У межах фестивалю проводяться і наукові симпозіуми, присвячені актуальній проблематиці кобзарського мистецтва стосовно еволюції інструмента, дослідницьких пошуків, виконавських і методико-термінологічних питань¹⁵.

З появою «Днів бандурової музики» Перемишль став своєрідним культурним центром традицій бандурного мистецтва в Польщі, а п'ять бандурних фестивалів (1994, 1996, 1998, 2000, 2005), які були проведено від часу заснування першого мистецького заходу, засвідчили велике зацікавлення польських та українських слухачів виконавством на бандурі. Хоча форми і масштаби фестивалів часто зумовлюються фінансовими можливостями їх організаторів, проте незаперечним є факт представлення для слухачів різноманітних форм виконавства на бандурі – від сольної (на бандурах київського та харківського типів) до ансамблевої (дуети, тріо, квартети однорідного і мішаного видів), капельної і навіть оркестрової (бандура в супроводі струнного камерного оркестру)¹⁶.

Подвижницька діяльність О. Попович на культурно-мистецькій ниві в царині пропагування української культури в Польщі представлена її вагомими здобутками й у сфері вокального мистецтва. Концертно-виконавська та педагогічна практики мисткині у якості співачки та викладачки сольного співу не лише вдало взаємодоповнюються, але й є сьогодні провідними напрямками її творчої самореалізації. Географія концертних виступів артистки надзвичайно широка. Ораторійну та камерну музику, а також вокальну лірику українських композиторів у блискучому виконанні О. Попович неодноразово мали можливість послухати шанувальники не лише в Польщі, а й в Україні, Словаччині,

¹⁴ Дутчак В. Дні бандурової музики. *Музика*. 1995. № 3. С. 21.

¹⁵ Там само.

¹⁶ Дутчак В. Бандурне мистецтво українського зарубіжжя ХХ – початку ХХІ століття : монографія. Івано-Франківськ : Фоліант, 2013. С. 140.

Німеччині, Італії, Бельгії, Франції, Югославії, Австрії, Данії, Швеції, Норвегії, Англії, Швейцарії, Канаді та США.

Очолювані О. Попович класи сольного співу в Музичній Академії Кракова, Інституті Музики Жешувського університету, а також Державній музичній школі II-го ступеня міста Перемишль, завжди наповнені талановитими та закоханими у вокальне мистецтво молодими людьми, до слова, не лише з Польщі, а й з України. Особливою гордістю О. Попович, як педагогині є її учні, які майстерно продовжують співацьку справу своєї наставниці. Серед учнів слід відзначити Юстину Блюй, випускницю Краківської музичної академії, солістку Вроцлавської опери, нинішню солістку (сопрано) оперного театру Цюриху – Opernhaus Zürich (Швейцарія). Також, випускниці О. Попович – Патриція Кшишовська-Кубіт – солістка театру в Лодзі, Мар'яна Полторак – адептка оперної студії Великого театру Варшави. Більшість її студентів – лауреати загальнопольських та міжнародних конкурсів. Основою методики навчання співу Ольги Попович став синтезований підхід. Пріоритетним є використання методів проф. Хрестіана Ельснера з Дрездену. Також для кожного студента чи учня обирається індивідуальна траєкторія навчання в вишколенні голосу та опануванні репертуару. Особливо важливими як для викладача, професор О. Попович вважає психологічну площину комунікації – як у період навчання, так і у підготовці до концертних виступів чи конкурсів.

Високий професіоналізм, вимогливість, педагогічна об'єктивність та справедливість, риси що притаманні О. Попович як педагогині-вокалістці, роблять її вельми затребуваною в якості очільниці та учасниці журі численних конкурсів вокального мистецтва, серед яких варто згадати Міжнародний конкурс імені Ірини Маланюк (Івано-Франківськ, 2018), IV-й Міжнародний конкурс вокального мистецтва «Бурштинові солоспіви» (Рівне, 2021), щорічний Загальнопольський фестиваль коляд і пасторалей (Ярослав) та ін.

Окрім навчання сольного співу, О. Попович паралельно впродовж 2004-2013 років викладала історію української музики на кафедрі українознавства Ягеллонського університету в Кракові.

Широке мистецьке спрямування творчої діяльності О. Попович представлене чималими здобутками й в сфері диригентсько-хорового мистецтва. З огляду на те, що хоровий спів в Україні вважається основою музичної культури, а в діаспорі – найпоширенішою формою виконавства, актуальним видається досвід мисткині у пропагуванні національної хорової музики за кордоном, зокрема в Польщі.

З метою відродження й популяризації української духовної і світської музики, а саме творів класичних і сучасних композиторів, народних пісень та колядок, 1989 року в Перемишлі О. Попович був заснований Жіночий камерний хор «Намісто». Його створення

відбулося на основі вокально-інструментального ансамблю «Бандура», поступово склад збільшився від 8-ми до 20-ти учасниць. Основу його репертуару склали композиції авторства М. Березовського, А. Веделя, Д. Бортнянського, Д. Котка, Б. Фільц, А. Кос-Анатольського, І. Поклада, Б. Фільц, а також численні обробки українських народних пісень, які в інтерпретації колективу набули особливо колоритного звучання. Активно концертуючи в Польщі та за її межами камерний хор «Намисто» провів понад 200 концертних виступів, що відбулися в Перемишлі, Кракові, Варшаві, Сопоті, Львові та багатьох інших містах.

2001 року вони були удостоєні честі співати під час пам'ятного для України візиту Папи Івана Павла II до Львова¹⁷. Під незмінною орудою О. Попович, камерний хор став лауреатом III премії 7-го Загальнопольського фестивалю коляд (Бендзин Сілез, 2001), а також учасником багатьох хорових фестивалів, серед яких Фестиваль української культури (Сопот, 2003) міжнародні фестивалі «Гайнувка» (Білосток, 2008), «Презентації культур пограниччя» (Перемишль, 2002; 2007), Міжнародний фестиваль духовної музики ім. о. С. Сапруна (Дрогобич, Україна, 2011) та ін.

Не менш успішною є творчо-виконавська діяльність Молодіжного хору імені отця М. Вербицького, до якого входять учні перемиського загальноосвітнього ліцею з українською мовою навчання, мистецьким керівником якого з 1992р і досі також є О. Попович. Колектив часто виступає на конкурсах та фестивалях як в Польщі, країнах Західної Європи, так і в Україні. 1998 року він став лауреатом Воеводського конкурсу шкільних хорів (Перемишль, III премія), а 2001 – міжнародного фестивалю «Презентації культур пограниччя» (Перемишль)¹⁸.

Для О. Попович, як очільниці згаданих хорів, показовою стала діяльність знаних на польських теренах диригентів Ярослави Поповської (Мішаний хор УСКТ) та Володимира Пайташа (хор «Горі Серця»), які, на думку мисткині, «внесли неоцінений вклад у розвиток української культури в Перемишлі в найскладніших для нього часах»¹⁹. В період після другої світової війни, їх праця стала взірцем для наслідування наступними поколіннями митців та заклала підвалини для заснування й розвитку нових хорових колективів, серед яких і жіночий камерний хор «Намисто» та Молодіжний хор ім. о. М. Вербицького,

¹⁷ Карась Г. Музична культура української діаспори у світовому часопросторі XX століття : монографія. Івано-Франківськ : Тіповіт, 2012. С. 303.

¹⁸ Бурбан М. Українські хори і диригенти: монографія. Дрогобич : Посвіт. 2007. С. 259.

¹⁹ Попович О. Українська хорова діяльність в Перемишлі після другої світової війни до 1989 року. *Молодь і ринок*. № 10 (81). Дрогобич, 2011. С. 41.

котрі на високому фаховому рівні популяризують українське хорове мистецтво. У Перемишлі О. Попович зуміла вплинути на розвиток хорової справи не лише як творча особистість, а й як науковиця. Долучившись до дослідження цього музичного пласту, вона обрала найменш розроблений, але найбільш складний та визначальний для хорового виконавства означеного регіону суспільно-політичний період, а саме від закінчення Другої світової війни, аж до 1989 року²⁰.

Потрібно відзначити, що керування двома хоровими колективами вимагає від О. Попович не лише фахових вмій, а й неабияких комунікативних навичок, наявність яких є надважливою в процесі взаємодії з багатьма творчими людьми, а особливо під час художньо-творчого спілкування між диригентом і хором. Досягати професійних вершин в хоровому мистецтві мисткині також допомагають особистісні риси, серед яких лідерство, креативність, емпатія та почуття гумору. Зауважимо, що згадані характеристики, що помножені на високий професіоналізм, життєву мудрість та досвід, складають основу музично-виконавської діяльності О. Попович, зокрема диригентсько-хорової.

Знаковою подією у творчому житті О. Попович та очолюваних нею колективів стала участь в урочистому ювілейному концерті хорової музики, що був присвячений 200-річчю від дня народження отця Михайла Вербицького та 150-річчя від першого публічного виконання Державного гімну України. Ювілейні заходи відбулися 4 березня 2015 року в перемиському греко-католицькому Архикатедральному Соборі у присутності глави УГКЦ – Блаженішого Святослава та представників духовенства, влади і численної публіки. Варто наголосити, що в рамках відзначення ювілею прозвучала не лише хорова музика композитора. Зокрема, вокально-інструментальним дуєтом у складі О. Попович – сопрано та Л. Сушицькі – гітара, були виконані солоспіви з гітарою та сольні гітарні твори з унікальної збірки М. Вербицького «*Quitarre № 16*»²¹.

Цього ж ювілейного року в Польщі відбулися міжнародні науково-практичні конференції «о. Михайло Вербицький і його епоха» та «Михайло Вербицький – творець державного гімну в історії і сучасності України» на яких О. Попович представила наукові дослідження «Михайло Вербицький в житті українців перемиської землі після Другої світової війни» та «Унікальна збірка «*Quitarre № 16*»». Згадані розвідки репрезентують ще один важливий напрям її багатогранної мистецької

²⁰ Попович О. Українська хорова діяльність в Перемишлі після другої світової війни до 1989 року. *Молодь і ринок*. № 10 (81). Дрогобич, 2011. С. 41.

²¹ Попович О. Відзначення в Польщі 200-річчя від дня народження о. Михайла Вербицького. *Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство*. Вип. 30–31. Ч. 1. Івано-Франківськ, 2015. С. 4.

діяльності, а саме: науково-теоретичні дослідження в сфері вокальної музики та історичного музикознавства.

О. Попович – також активна учасниця періодичних міжнародних конференцій упродовж останніх десятиліть, організованих Жешівським університетом, зокрема «Musica Galiciana» і «Musica Historica».

2. Ідентифікаційні засади діяльності й творчості Ольги Попович

Специфіка ідентифікації та самоідентифікації митців завжди різнилася за формами і змістом репрезентації творчості, зокрема й в різні історично-часові періоди. Упродовж ХХ – початку ХХІ століть, в умовах еміграції та змін етнічних кордонів, внаслідок проживання поза межами України змінюється потреба в формах і засобах національної ідентифікації, особливо у мистецькій творчості.

М. Гібернау виділяє п'ять вимірів національної ідентичності: «... психологічний, культурний, територіальний, історичний і політичний»²². Слід відзначити різні прояви ідентичності українських митців у зарубіжному середовищі – особистісний (індивідуальний), соціальний, національний, культурний, професійний та ін.

Особистісний рівень ідентичності визначається усвідомленістю власного «я», індивідуальності, відмінності від інших. Він включає специфіку зовнішньої індивідуальності, проявів темпераменту, загальних і спеціальних здібностей, реалізованих у житті, здобутий досвід, ціннісні орієнтири, переконання та ідеали. Соціальний вимір ідентичності охоплює ототожнення себе в суспільстві та суспільних група, реалізацію соціальних ролей, сформованих під впливом мовної, культурної, етнічної, релігійної, расової приналежності.

Національна ідентичність визначається ідентифікацією особистості як учасника релігійної, національної спільноти або мовної групи, культури чи субкультури. Національна ідентичність становить «неперервне відтворення та реінтерпретацію структури вартостей, символів, спогадів, міфів і традицій, що становлять характерну спадщину націй, та ідентифікацію індивідів із цією структурою і спадщиною»²³. Як результат прояву національної ідентичності, на думку Е. Сміта, стає концепція синтезування «осібної мови, почувань і символізму»²⁴.

Культурна ідентичність – пріоритетна для творчості митців – існує як у межах власної культури, так і для її увиразнення поміж інших. Культурна ідентичність невід'ємна від соціальних структур та традицій

²² Гібернау М. Ідентичність націй / пер. з англ. П. Тарашука; ред. Л. Марченко. Київ, 2012. С. 21.

²³ Сміт Е. Культурні основи націй. Ієрархія, заповіт і республіка. Київ, 2009. С. 40.

²⁴ Сміт Е. Національна ідентичність / пер. з англ. П. Тарашук. Київ, 1994. С. 6.

соціуму²⁵. В умовах глобалізації, взаємовпливів, домінування певної культури більшості, мультикультуралізму тощо, відбувається неминучий процес трансформації, розмивання контурів, символів ідентичності, втрати її самобутності, унікальності. Власне тому, як протидію цьому, постають пошуки ідентичності митців шляхом виявлення глибинних зв'язків із традицією – як на рівні тематики, так і жанрів, форм, стилів – особливих символах творчості.

Професійний рівень ідентичності ґрунтується не лише на усвідомленому виборі професії, але й на здатності людей до творчості й активності, а також реалізацією через творчість. Мистецька і наукова творчість у цьому випадку постають як найбільш оптимальна можливість проявів ідентичності.

У власному творчому доробку Ольги Попович – 9 аудіо-альбомів, у 8-ми з яких записані кращі зразки української камерно-вокальної музики (солоспіви, романси, обробки народних пісень) авторства композиторів Галичини та Наддніпрянщини, які входять до її репертуару. У аудіо-записах О. Попович фактори української національної ідентифікації проявляються як на рівнях вибору тематики (фольклорної та авторської), так і жанрово-стильової еволюції та образно-емоційного ряду творів. Такі альбоми – це не лише репертуарний вибір співачки, але цілеспрямована позиція популяризації у академічному музичному середовищі Польщі творчості українських композиторів та поетів XIX – XXI ст., багатоманітної фольклорної спадщини України, зокрема й для бандури.

Аудіо-платівка «Бандура – луна степів України» – за участю ансамблю «Бандура», очолюваного О. Попович, стала першою презентацією в звуковому просторі Польщі здобутків українського бандурного мистецтва після понад півстолітньої перерви (після записів М. Теліги в 30-тих рр. XX ст.). Запис було здійснено весною 1986 року під час концерту бандурних колективів і солістів Польщі на концерті у Краківській філармонії, присвяченого Т. Шевченкові. Ансамбль «Бандура» виступав поряд із солісткою А. Сивіцькою-Хранюк та ансамблем бандуристів Гданська під керівництвом Ольги Гбур. Репертуар перемишльського колективу бандуристів представив у записі шість творів, що презентували шевченкіану – «По діброві вітер віє», «У перетику ходила» (обробки народних пісень), а також фольклорні зразки «Ой маю я чорні брови» (обр. В. Лобка), «Тихо над річкою» (обр. О. Незовибатька), «Ішов козак потайком» (обр. М. Голенко), «Де Дніпро наш котить хвилі» (інстр. обр. В. Пайташа, вок. обр. О. Левчишин-Попович). Цей запис засвідчив розвиток сольного й ансамблевого бандурного мистецтва у Польщі, а також репертуарні тенденції, що

²⁵ Герчанівська П. Культура в парадигмах XX–XXI ст. Київ, 2017. С. 222.

вказували на фольклорну вокально-інструментальну опору виконавської творчості бандуристів та їх синтезування із академічним статусом бандури – зокрема, її хроматизацією, що розширювало можливості інструментального супроводу.

1999 року жіночий хор «Намисто» під керівництвом О. Попович зробив незабутні записи для українського та польського радіо і телебачення, серед яких різдвяний цикл під назвою «Бог ся рождає» («Bóg się rodzi»). До нього увійшли колядки і щедрівки в обробках відомих українських композиторів – О. Кошиця, К. Стеценка, М. Леонтовича, М. Гайворонського, польського хормейстера Я. Полянського та ін. Поряд із традиційно відомими творами, аранжованими для жіночого хору, – «Бог Предвічний», «Добрий вечір тобі», «По всьому світу», «Щедрик», «Ой учора», «Нова радість стала», колектив презентував і менш поширені, але оригінальні обробки творів «Була вдова близько двора», «О пане, пане, вимітай двори», «Ой у бору та волохи поють», «Василева мати», «Тешуть теслі» та ін.

Рецензію на аудіо-запис хору «Намисто» надрукувала газета «Наше слово», де зазначалося: «Приємно почути ці гарні композиції, так добре виконані хором “Намисто”. Вже з перших звуків чути професіоналізм колективу. Привертає увагу рівна барва звуку, продумана цікава інтерпретація, дбайливість за подробиці, а одночасно свобода та фантазія виконавців. Можемо гордитися тим, що існує в нашому середовищі хор, який презентує такий високий художній рівень»²⁶.

Серед сольних альбомів мисткині слід відзначити камерно-вокальні диски солоспівів українських композиторів «Огні горять» (2005) та «Дует Мрія». Перший з них – у співпраці з піаністкою-концертмейстером Агнешкою Гошовською-Яблонською, другий – з Оксаною Масною. У першому альбомі представлені авторські твори й обробки народних пісень М. Лисенка («Огні горять», «Айстри»), К. Стеценка («Стояла я і слухала весну», «Плавай, плавай, лебедонько»), Я. Степового («Ой три шляхи широкії», «Не беріть із зеленого лугу верби»), С. Людкевича (« Ой співаночки мої», «Спи, дитинко моя», «Ой кум до куми залицявся», «Ой продала дівчинонька серце» та ін.), Б. Лятошинського («Котилася зірка», «Чоловіче мій», «Козака несуть» та ін.), М. Скорика («Шуміла ліщина», «Хиляються ворота» та ін.), Б. Фільц («Вітре буйний»). Таким чином, для широкої аудиторії репрезентована українська музична класика, фольклорні зразки та поезія Т. Шевченка, Лесі Українки, О. Олеся та ін.

²⁶ Український альманах. 50 років організованого громадського життя українців у Польщі. Варшава : Об'єднання українців у Польщі, 2006. С. 45.

Другий альбом «Дует Мрія» представляє моно-спадщину камерної вокальної лірики обробок народних пісень Бориса Лятошинського. 15 творів, упорядкованих у альбомі, не лише стали унаочненням багатожанрового українського пісенного фольклору, але й майстерні творчих методів обробки народних пісень для голосу і фортепіано видатного українського композитора ХХ ст., автора унікальних поліфонічних методів розробки фольклорного матеріалу. В альбомі представлені відомі українські пісні «Ой зацвіла червона калина», «Ой у полі тихий вітер віє», «Гаю, гаю, зелен розмаю», «Котилася зірка», «Козака несуть», «Мала мати одну дочку», «Ой піду я до млина», «Якби мені не тиночки», «Ой на гору козак воду носить» та ін. Зібрані в єдиному альбомі камерно-вокальні обробки Б. Лятошинського демонструють не лише багатство і красу українського музичного фольклору, але й здобутки композиторів. «Дует Мрія» – творча співпраця Ольги Попович і Оксани Масної – увиразнила жанрову й тематичну складову пісенного фольклору українців та камерно-вокальну мистецьку спадщину композитора для поліетнічної аудиторії слухачів.

Вагомим концертним і аудіо-добробком О. Попович стала презентація вокально-інструментальної творчості Михайла Вербицького (до 200-ліття від дня народження композитора). У співпраці з гітаристом, доктором габлітованим, професором Жешівського університету Лешеком Сушицькі, а також з музикознавчим коментарем докторки мистецтвознавства, професорки Львівської національної музичної академії Любові Кияновської, вона підготувала програму з творів композитора, яка була представлена у багатьох містах Польщі, України, Німеччини упродовж 2015–2016 рр. До концерту увійшли твори М. Вербицького, що були віднайдені з рукопису його збірника в науковій бібліотеці ім. В. Стефаніка у Львові. Твори скомпоновані в стилі європейської салонної музики ХІХ ст. – бідермайєру.

Концерти і записи дуету О. Попович і Л. Сушицькі стали ще одним з акцентів на гранях творчості автора національного гімну України, священника, педагога і диригента. Важливо, що творчість М. Вербицького стала вагомим внеском до скарбниці як української камерно-вокальної лірики, так і народно-інструментального виконавства, зокрема на гітарі.

Ольга Попович також є авторитетною постаттю в царині сучасної музичної україністики. До кола наукового зацікавлення музикознавиці входять проблемні питання, що висвітлюють музичне життя Перемишля різних часових періодів, оскільки саме це місто стало важливим осередком музичного життя українців впродовж ХІХ–ХХ ст. Її ґрунтовна дисертаційна праця на тему «Українське музичне життя Перемишля у ХХ ст.» (Київ, 2003), що базується на величезному масиві джерельних матеріалів, є унікальною, адже в ній вперше в українському

музикознавстві були підняті питання реконструкції музичного життя Перемишля в період від 1919 до 1999 року²⁷. Слід відзначити, що пограничне розташування Перемишля становило поліетнічний фон взаємодії у культурі та мистецтві міста. Проте авторка зосереджується на відтворенні у хронологічному розгортанні аспектів музичного життя Перемишля, діяльності профільних інституцій, окремих діячів та митців саме у площині української музичної культури.

Дослідження О. Попович теорії та історії камерно-вокальної творчості українських композиторів під назвою «Солоспів у творчості українських композиторів XIX і першої половини XX ст.»²⁸ (2006, друге видання – 2009) було представлено науковицею на звання доктора вокалістики. Наміром і метою авторки було ознайомити професійні кола Польщі з українським солоспівом XIX – першої половини XX ст. Це перша публікація, в якій комплексно представлено розвиток цього виду в Україні означеного періоду. Праця складається з трьох розділів, у яких музична культура в Україні розглядається в контексті історичних та політичних умов, а сольна пісня в Україні в контексті розвитку жанру в Європі та аналізу вибраних творів. Зокрема, в I розділі розглянуто вплив історико-політичних умов на розвиток української музичної культури упродовж століть, виокремлено процеси національного відродження на українських землях у XIX ст., окреслено проблематику розвитку музики XIX – першої половини XX ст. в площині аналізу професійної камерно-вокальної творчості композиторів та їх музичної діяльності.

Жанр солоспіву в Україні О. Попович досліджує в контексті розвитку аналогів цього жанру в Європі, що стало предметом розгляду в 2 розділі. Виокремлено історичний розвиток та генеалогію жанру, генезу української вокальної лірики, її становлення як жанру та зрілі сольні-пісенні форми. Авторка диференціює історичний розвиток української вокальної лірики на хронологічні етапи: першої половини XIX ст. (перехідний період), друга половина XIX ст. (становлення), перша половина XX ст. (кульмінаційне представлення жанру). Вплив суспільно-політичних та культурно-ідеологічних факторів дозволив О. Попович, попри єдину національно-культурну формацію української музики, проаналізувати відмінності розвитку жанру сольних вокальних творів у доробку композиторів східно-українських

²⁷ Попович О. Українське музичне життя Перемишля (1919–1999) : дис. на здобуття наукового ступеня канд. мистецтвознавства : 17.00.03 – Музичне мистецтво. К. : ІМФЕ ім. М. Рильського, 2003. 180 с.

²⁸ Popowicz O. Pieśń solowa w twórczości kompozytorów ukraińskich XIX i pierwszej połowy XX wieku. Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2009. Wyd. 2. 211 s.

(Миколи Маркевича, Семена Гулака-Артемівського, Петра Ніщинського, Петра Сокальського, Марка Кропивницького, Михайла Старицького, Миколи Лисенка, Михайла Калачевського, Миколи Аркаса, Володимира Сокальського, Бориса Підгорецького, Федорі Якименка, Гната Хоткевича, Павла Сениці, Кирила Стеценка, Якові Степового, Левка Ревуцького, Пилипа Козицького, Бориса Лятошинського, Григорія Верьовки, Віктора Косенка, Михайла Вериківського, Федора Надененка, Миколи Коляди) та західноукраїнських (Михайла Вербицького, Михайла Рудковського, Івана Лаврівського, Сидора Воробкевича, Порфирія Бажанського, Анатолія Вахнянина, Віктора Матюка, Максима Копка, Остапа Нижанківського, Дениса Січинського, Романа Купчинського, Ярослава Лопатинського, Івана Левицького, Станіслава Людкевича, Василя Барвінського, Ярослава Ярославенка, Нестора Нижанківського, Бориса Кудрика, Антіна Рудницького). Нею визначено жанрово-стильовий та тематично-образний спектр солоспівів, індивідуальні композиторські підходи до вибору поезії, жанрових моделей та драматично-емоційної репрезентації жанру.

У 3 розділі представлено аналіз вибраних солоспівів Миколи Лисенка, Кирила Стеценка, Якова Степового, що стало підтвердженням висновків дослідження.

Поряд із дисертаційними роботами, в науковому доробку дослідниці біля 100 публікацій, що стали визначальними в процесі пропагування та популяризації української культури за кордоном, зокрема в Польщі, адже, на думку музикознавиці, саме «умови польсько-українського пограниччя завжди відкривали широкі можливості для взаємин творчих контактів, як у сфері артистичного виконавства, так і наукових досліджень. Особливо слід відзначити, що саме через Перемишль проклала шляхи на світову арену українська музична культура»²⁹.

Від 1995 року О. Попович є постійною та активною співорганізаторкою та учасницею багатьох міжнародних наукових конференцій, сесій, симпозіумів та конгресів у Польщі та Україні. Її доповіді завжди спрямовані на пізнання та ґрунтовне висвітлення різноманітних питань пов'язаних з розвитком та становленням української музичної культури, зокрема хорової та вокальної. Варто також додати, що впродовж 1999–2003 років О. Попович, як фахова музикознавиця та виконавиця-бандуристка, поряд з багатьма іншими представниками з України та діаспори, була долучена до редколегії журналу «Бандура»

²⁹ Дутчак В. Український дух Перемишля. (Музичне життя та освіта українців Перемишля.) [Радіонарис]. Івано-Франківське обласне радіо. 29 листопада 2004 р. Обсяг ефірного мовлення 30 хвилин.

(США), котрий 1999 року, після смерті його незмінного головного редактора М. Досінчука-Чорного, очолила О. Герасименко-Олійник. Очолований О. Попович ансамбль «Бандура» став на чверть століття основою розвитку бандурних традицій у Польщі, стимулював інтерес та популяризацію цього інструмента. Вона також неодноразово доповідала про стан розвитку бандури в регіонах та загалом у Польщі на багатьох наукових заходах в Україні (Ялта, АР Крим)³⁰ та Польщі (Перемишль)³¹.

Ще одним важливим штрихом до мистецького портрета О. Попович є її наполеглива культурно-громадська діяльність, лейтмотивом якої є популяризація та пропагування української культури в Польщі та за кордоном. Впродовж тривалого періоду вона є головою заснованого 1998 року товариства «Перемиський Центр культурних ініціатив «Митуса», що координує більшість мистецьких акцій Перемишля та околиць. З її ініціативи та під егідою товариства були втілені в життя різноманітні творчі, навчальні та наукові проекти, а також численні концертні заходи та видання аудіо-альбомів. Серед інших значний мистецький резонанс отримали III Міжнародний бандурний фестиваль «Зустрічі з бандурною музикою» (1998), IV Міжнародний курс інтерпретації вокальної музики (1998), святкування роковин С. Людкевича (1999), Міжнародний фестиваль і науковий симпозіум «Презентація культур пограниччя» (1999, Перемишль), «Карпатський артистичний колаж» (2005, Перемишль) та багато інших. Вони стали не лише знаковими подіями в культурному та музичному житті України та Польщі, сприяли поглибленню творчої співпраці у виконавській та науковій сферах, а також зміцненню культурно-мистецьких зв'язків митців сусідніх держав. Поміж успішних освітніх проектів «Митуси» – традиційні літні курси для дітей, де, окрім вивчення української мови, співу та малювання, представники підростаючого покоління отримали можливість опановувати українські музичні інструменти, серед яких бандура, сопілка та ін. зайняли чільне місце.

ВИСНОВКИ

Багато векторна творча мистецька, творчо-організаційна та наукова діяльність О. Попович спрямована, насамперед, на популяризацію української музичної культури в Польщі, її професійну репрезентацію. Вона засвідчує унікальність і знаковість процесу сучасного

³⁰ Попович О. Бандурні традиції Перемишля. *Науковий вісник Українського університету в Москві*. Т. X. М., 2005. С. 192–196.

³¹ Popowicz O. Tradycje bandurowe w Polsce. *Karpacki Collage Artystyczny (Biuletyn)*. Przemyśl : «Mytusa», 2005. С.115–166.

українського національного культуротворення в умовах іноетнічного середовища. Виняткова «українськість» мисткині, її невтомна праця на перетині бандурного, вокального та хорового мистецтв у поєднанні з плідною науково-педагогічною діяльністю, становлять яскравий приклад відданості людини творчості та патріотичним ідеям. Особистісно-професійна діяльність, яку О. Попович активно провадить у культурологічному та мистецько-освітньому руслі засвідчує прояви синергії творчості та національної ідентифікації. Це дає підстави стверджувати, що основоположною місією мисткині та її життєвим кредо стали презентація, поширення, професіоналізація української музичної культури як на польських так і на загальноєвропейських теренах. Багатогранна діяльність О. Попович сприяє взаємозбагаченню музичного життя та культурно-мистецьких традицій України, Польщі та Європи загалом.

АНОТАЦІЯ

Дослідження присвячене вивченню синергії та ідентифікації творчості Ольги Попович – співачки, бандуристки, диригента, педагога, дослідниці (Польща), багатовекторна діяльність якої спрямована на презентацію, популяризацію та професіоналізацію української культури в іноетнічному середовищі. Виокремлені основні напрями творчості мисткині – виконавський, педагогічний, науковий, організаційно-просвітницький. Проаналізовано її здобутки в царині музичної україністики: вивчення історії музичної культури Перемишля упродовж XX – початку XXI ст.; дослідження, виконання та популяризації камерно-вокальної творчості українських композиторів XIX–XX століть; широкій репрезентації творчості Михайла Вербицького (камерно-вокальної та хорової). Відзначено виконавське спрямування творчості О. Попович – її диригентська діяльність як багаторічної керівниці ансамблю «Бандура», жіночого хору «Намисто», Молодіжного хору ім. о. М. Вербицького (Перемишль); сольна камерно-вокальна діяльність (з піаністками А. Гошовською-Яблонською, О. Масною, гітаристом Л. Сушицкі та ін.). Підкреслена творча організаційно-просвітницька діяльність О. Попович як очільниці Перемиського товариства культурних ініціатив «Митуса», завдяки чому були зініційовані й проведені численні культурно-мистецькі заходи – зокрема, фестивалі бандурної музики, культурно-мистецького пограниччя, численні концерти, презентації, а також наукові конференції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бобечко О. Жіноче бандурне виконавство в еміграційному середовищі Польщі: мистецтвознавчий аспект. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Мистецтвознавство*. В. 28. Рівне, 2018. С. 28–35.
2. Бурбан М. Українські хори і диригенти: монографія. Дрогобич : Посвіт, 2007. 668 с.
3. Герчанівська П. Культура в парадигмах ХХ–ХХІ ст. Київ, 2017. 378 с.
4. Гібернау М. Ідентичність націй / пер. з англ. П. Тарашука; ред. Л. Марченко. Київ, 2012. 303 с.
5. Граб У. Мирослав Антонович: інтелектуальна біографія. Еміграційне музикознавство в українському культуротворенні повоєнних десятиліть: автореф. дис. ... д-ра мистецтвознавства : 26.00.01 – Теорія та історія культури. Київ, 2019. 35 с.
6. Дутчак В. Дні бандурової музики. *Музика*. 1995. № 3. С. 21.
7. Дутчак В. Бандурне мистецтво українського зарубіжжя ХХ – початку ХХІ століття: монографія. Івано-Франківськ: Фоліант, 2013. 488 с.; іл.
8. Дутчак В. Український дух Перемишля. (Музичне життя та освіта українців Перемишля.) [Радіонарис]. Івано-Франківське обласне радіо. 29 листопада 2004 р. Обсяг ефірного мовлення 30 хвилин.
9. Карась Г. Музична культура української діаспори у світовому часопросторі ХХ століття: монографія. Івано-Франківськ: Тіповіт, 2012. 1164 с.
10. Попович Б. Фестивалі бандурної музики в Перемишлі. *Науковий вісник Українського університету в Москві*. Т. Х. М., 2005. С. 196–199.
11. Попович О. Українське музичне життя Перемишля (1919–1999) : дис. на здобуття наукового ступеня канд. мистецтвознавства : 17.00.03 – Музичне мистецтво. К.: ІМФЕ ім. М. Рильського, 2003. 180 с.
12. Попович О. Бандурні традиції Перемишля. *Науковий вісник Українського університету в Москві*. Т. Х. М., 2005. С. 192–196.
13. Попович О. Українська хорова діяльність в Перемишлі після другої світової війни до 1989 року. *Молодь і ринок*. № 10 (81). Дрогобич, 2011. С. 38–42.
14. Попович О. Відзначення в Польщі 200-річчя від дня народження о. Михайла Вербицького. *Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство*. Вип. 30–31. Ч. 1. Івано-Франківськ, 2015. С. 3–6.
15. Сміт Е. Національна ідентичність / пер. з англ. П. Тарашук. Київ, 1994. 224 с.

16. Сміт Е. Культурні основи націй. Ієрархія, заповіт і республіка. Київ, 2009. 312 с.
17. Український альманах. 50 років організованого громадського життя українців у Польщі. Варшава: Об'єднання українців у Польщі, 2006. 368 с.
18. Bobechko O. Жінка і бандура: бандурне мистецтво на пограниччі України і Польщі. *Na pograniczach: Z odległej i bliskiej przeszłości. Studia o stosunkach kulturowych /* Redakcja naukowa Robert Lipelt. Tom XII. Sanok, 2019. S. 143–156.
19. Dutchak V. Ukrainian bandura in Poland: historical development and modern functioning. *Na Pograniczach Rozwazania kulturowe i społeczno-ekonomiczne. Monografia.* Tom XVI. Wydawca : Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku. Sanok, 2021. P.183–194.
20. Popowicz O. Tradycje bandurowe w Polsce. *Karpacki Collage Artystyczny (Biuletyn).* Przemysł: «Mytusa», 2005. С.115–166.
21. Popowicz O. Pieśń solowa w twórczości kompozytorów ukraińskich XIX i pierwszej połowy XX wieku. Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2009. 211 s.

ІЛЮСТРАЦІЇ

Ольга Попович і ансамбль «Бандура»

Співає Ольга Попович

Міжнародний фестиваль бандурної музики ім. Г. Хоткевича (Перемишль, Польща)

**Концерт до ювілею М. Вербицького.
Ольга Попович і Лешек Сушицькі (Жешів, 2015)**

**Ольга Попович із студентами свого класу
Краківської музичної академії та Жешівського університету**

Афіша концерту в Гданську

Z okazji dwusetnej rocznicy urodzin kompozytora hymnu Ukrainy **ks. Mychajły Werbyckiego**
Związek Ukraińców w Polsce
Oddział Pomorski w Gdańsku
zaprasza na

KONCERT KAMERALNY

w wykonaniu duetu
Olga Popowicz – sopran
Leszek Suszycki – gitara

З нагоди 200-ї річниці від дня народження композитора гімну України **о. Михайла Вербицького**
Поморський відділ Об'єднання українців у Польщі
запрошує на

КАМЕРНИЙ КОНЦЕРТ

у виконанні дуету
Ольга Попович – сопрано
Лешек Сушицький – гітара

niedziela, 6 września 2015, godz. 12.15
Ratusz Staromiejski w Gdańsku
ul. Korzenia 33/35

W programie:
utwory gitarowe i wokalne z towarzyszeniem gitary
z unikalnego zbioru *Guitare № 16*
Mychajły Werbyckiego

У програмі:
гітарові та вокальні твори із супроводом гітари
зі збірника *Guitare № 16*
Михайла Вербицького

Współpraca/S співпраця

Zrealizowano dzięki dotacji:
Ministra Administracji i Sytuacji
oraz Miasta Gdańska

Zrealizowano za środki dotacji:
Ministra administracji i cyfryzacji
ta Miasta Gdańsk

Wstęp wolny

GDANSK
miasto wolności

Вхід безкоштовний

Інформація про авторів
Бобечко Оксана Юріївна,
кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри музично-теоретичних дисциплін та
інструментального виконавства,
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка,
Дрогобич, Львівська область, Україна

Дутчак Віолетта Григорівна,
доктор мистецтвознавства, професор,
завідувачка кафедри музичної україністики та народно-
інструментального мистецтва,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника,
Івано-Франківськ, Україна